

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

TRƯỜNG THỊ TÍNH

**“NGHIÊN CỨU ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỄ BỆNH CÀU TRÙNG
ĐƯỜNG TIÊU HÓA THỎ Ở THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG
VÀ BIỆN PHÁP PHÒNG TRỊ”**

Chuyên ngành: Thú y

Mã số: 60 62 50

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NÔNG NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: TS. Lê Minh

Thái Nguyên, 2011

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là hoàn toàn trung thực và chưa hề sử dụng để bảo vệ một học vị nào. Mọi sự giúp đỡ cho việc hoàn thành luận văn này đã được cảm ơn. Các thông tin, tài liệu trình bày trong bài luận văn đều được ghi rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên ngày 20 tháng 10 năm 1011

Tác giả

Trương Thị Tính

2 LỜI CẢM ƠN

Trong suốt 2 năm học tập, với nỗ lực của bản thân, tôi đã nhận được sự giúp đỡ, hướng dẫn tận tình của nhiều cá nhân và tập thể, đến nay luận văn của tôi đã hoàn thành. Nhân dịp này, cho phép tôi được bày tỏ lòng biết ơn và cảm ơn chân thành tới cô giáo hướng dẫn **TS. Lê Minh** đã tận tình chỉ bảo, hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin chân trọng cảm ơn sự giúp đỡ to lớn về cơ sở vật chất của khoa Chăn nuôi Thú y – Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên.

Tôi xin bày tỏ lòng cảm ơn chân thành tới Ban giám hiệu, Khoa Sau Đại học Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên đã giúp đỡ tạo điều kiện cho tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu tại trường.

Tôi xin chân trọng cảm ơn sự giúp đỡ nhiệt tình cán bộ trạm thú y và nhân dân của các huyện Thủy Nguyên, Tiên Lãng, Kiến Thụy, Vĩnh Bảo...TP. Hải Phòng đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Trong quá trình thực hiện đề tài tôi cũng nhận được sự quan tâm, động viên sâu sắc của gia đình và bạn bè.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành trước mọi sự giúp đỡ quý báu đó.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2011

Tác giả

Trương Thị Tính

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Tỷ lệ và cường độ nhiễm cầu trùng ở thỏ tại một số địa phương của thành phố Hải Phòng	55
Bảng 3.2. Tỷ lệ và cường độ nhiễm cầu trùng thỏ theo lứa tuổi.....	59
Bảng 3.3. Tỷ lệ và cường độ nhiễm cầu trùng thỏ theo mùa vụ.....	62
Bảng 3.4. Tỷ lệ và cường độ nhiễm cầu trùng thỏ theo tình trạng vệ sinh thú y	64
Bảng 3.5. Tỷ lệ và cường độ nhiễm cầu trùng ở thỏ bình thường và thỏ bị tiêu chảy.....	66
Bảng 3.6. Các loài cầu trùng ký sinh ở thỏ tại thành phố Hải Phòng	68
Bảng 3.7. Tỷ lệ nhiễm từng loài cầu trùng đã được phát hiện tại thành phố Hải Phòng	70
Bảng 3.9. Sự ô nhiễm Oocyst cầu trùng ở nền chuồng nuôi thỏ	74
Bảng 3.10. Sự ô nhiễm Oocyst cầu trùng ở mẫu đất khu vực xung quanh chuồng và lồng nuôi thỏ.....	75
Bảng 3.11. Thời gian Oocyst phát triển thành Oocyst có sức bệnh trong phân thỏ	77
Bảng 3.12. Thời gian sống của Oocyst cầu trùng thỏ có sức gây bệnh trong phân ở ngoại cảnh.....	79
Bảng 3.13. Tỷ lệ và các triệu chứng lâm sàng của thỏ nhiễm cầu trùng	81
Bảng 3.14. Tỷ lệ thỏ có bệnh tích do cầu trùng gây ra	83
Bảng 3.14. Thử nghiệm thuốc điều trị bệnh cầu trùng cho thỏ	85
Bảng 3.15. Hiệu lực của thuốc trị cầu trùng cho thỏ trên diện rộng.....	86

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	2
3. Ý nghĩa khoa học.....	2
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Cầu trùng giống <i>eimeria</i> ký sinh ở thỏ.....	3
1.1.1. Thành phần loài cầu trùng thỏ.....	3
1.1.2. Đặc điểm, hình thái, kích thước các loài cầu trùng thỏ đã được nghiên cứu	4
1.1.3. Cấu trúc của Oocyst cầu trùng	8
1.1.4. Vòng đời phát triển của cầu trùng thỏ	10
1.1.5. Cơ chế sinh bệnh	13
1.1.6. Tính chuyên biệt của cầu trùng	15
1.1.6. Tính chuyên biệt của cầu trùng	16
1.1.7. Dịch tễ học bệnh cầu trùng	18
1.1.7.1. Thời tiết, khí hậu ảnh hưởng đến sức sống của Oocyst cầu trùng.....	18
1.1.8. Miễn dịch học trong bệnh cầu trùng.....	23
1.2. Bệnh cầu trùng ở thỏ	29
1.2.1. Những thiệt hại kinh tế do cầu trùng gây ra.....	29
1.2.2. Dịch tễ học của bệnh cầu trùng thỏ.....	30
1.2.3. Đường truyền lây	32
1.2.4. Cơ chế sinh bệnh của cầu trùng thỏ	32
1.2.5. Triệu chứng và bệnh tích của bệnh cầu trùng thỏ	34
1.2.6. Chẩn đoán bệnh cầu trùng	36
1.2.7. Phòng và điều trị bệnh cầu trùng thỏ	37
1.3. Tình hình nghiên cứu trong và ngoài nước	40

1.3.1. Tình hình nghiên cứu trong nước.....	40
1.3.2. Tình hình nghiên cứu ở nước ngoài.....	41
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG, VẬT LIỆU, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP	
NGHIÊN CỨU.....	42
2.1. Đối tượng và vật liệu nghiên cứu	42
2.2. Địa điểm, thời gian nghiên cứu	42
2.3. Nội dung nghiên cứu	43
2.3.1. Nghiên cứu đặc điểm dịch tễ bệnh cầu trùng thỏ ở một số huyện của thành phố Hải Phòng	43
2.3.2. Xác định thành phần loài cầu trùng ký sinh ở thỏ của thành phố Hải Phòng.....	43
2.3.3. Nghiên cứu Oocyst cầu trùng thỏ ở ngoại cảnh	43
2.3.4. Nghiên cứu một số đặc điểm bệnh cầu trùng thỏ.....	43
2.3.5. Nghiên cứu biện pháp phòng trị bệnh cầu trùng cho thỏ.....	43
2.4. Phương pháp nghiên cứu	44
2.4.1. Phương pháp bố trí thí nghiệm.....	44
2.4.2.6. Phương pháp xác định hiệu lực thuốc điều trị cầu trùng cho thỏ.....	52
2.5. Phương pháp xử lý số liệu.....	53
2.5.1. Đối với các tính trạng định tính như: tỷ lệ nhiễm, cường độ nhiễm Oocyst cầu trùng, hiệu lực của thuốc.... được tính theo công thức	53
2.5.2. Đối với các tính trạng định lượng như: số lượng Oocyst ... cầu trùng được tính theo công thức	54
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	55
3.1. Nghiên cứu một số đặc điểm dịch tễ của bệnh cầu trùng thỏ	55
3.1.1. Tỷ lệ nhiễm và cường độ nhiễm cầu trùng ở thỏ nuôi tại một số địa phương thuộc thành phố Hải Phòng.....	55
3.1.2. Tỷ lệ và cường độ nhiễm cầu trùng theo lứa tuổi thỏ	59
3.1.3. Tỷ lệ và cường độ nhiễm cầu trùng theo mùa vụ.....	62

3.1.4. Tỷ lệ và cường độ nhiễm cầu trùng thỏ theo tình trạng vệ sinh thú y	63
3.1.5. Tỷ lệ và cường độ nhiễm cầu trùng ở thỏ theo trạng thái phân.....	66
3.2. Xác định loài cầu trùng ký sinh ở thỏ tại thành phố hải phòng	67
3.2.1. Xác định thành phần loài cầu trùng ký sinh ở thỏ của thành phố Hải Phòng	67
3.2.2. Xác định tỷ lệ nhiễm theo loài cầu trùng ở thỏ	70
3.3. Nghiên cứu sự ô nhiễm oocyst cầu trùng thỏ ở ngoại cảnh	71
3.3.1. Sự ô nhiễm Oocyst cầu trùng ở đáy lồng nuôi thỏ	71
3.3.1. Sự ô nhiễm Oocyst cầu trùng ở nền chuồng nuôi thỏ	73
3.3.3. Sự ô nhiễm Oocyst cầu trùng ở mẫu đất khu vực xung quanh chuồng và lồng nuôi thỏ	75
3.3.4. Thời gian Oocyst cầu trùng phát triển thành Oocyst có sức gây bệnh trong phân ở ngoại cảnh	77
3.3.4. Thời gian sống của Oocyst cầu trùng thỏ có sức gây bệnh trong phân ở ngoại cảnh	78
3.4. Tỷ lệ thỏ có triệu chứng lâm sàng và bệnh tích của bệnh cầu trùng	81
3.4.1. Tỷ lệ thỏ có biểu hiện lâm sàng trong số thỏ nhiễm cầu trùng	81
3.4.2. Bệnh tích của thỏ mắc bệnh cầu trùng	82
3.4.3. Biện pháp phòng, trị bệnh cầu trùng cho thỏ	84
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	88
TÀI LIỆU THAM KHẢO	91

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Thỏ là loài động vật cung cấp nhiều nguồn sản phẩm hàng hoá có giá trị. Thịt thỏ là loại thực phẩm dễ tiêu hoá, thơm ngon, có hàm lượng protein cao (21,5%), mỡ thấp (6,5 - 7,7%), lại có tác dụng điều dưỡng một số bệnh cho con người. Lông, da thỏ là nguồn nguyên liệu quan trọng cho công nghiệp sản xuất hàng tiêu dùng và hàng xuất khẩu như mũ, áo len, đồ trang sức và mỹ nghệ, ngoài ra thỏ còn là động vật được sử dụng nhiều trong thí nghiệm (Nguyễn Quang Sứ, (1994) [28].

Chăn nuôi thỏ có ý nghĩa kinh tế - xã hội quan trọng.

- Thỏ mắn đẻ, lại không tranh chấp lương thực với người, có thể tận dụng nguồn thức ăn tự nhiên và phụ phẩm nông nghiệp để sản xuất ra những mặt hàng quý giá.

- Nuôi thỏ không cần nhiều vốn đầu tư, có thể sử dụng được nguồn nhiên liệu sẵn có ở địa phương, tạo thêm việc làm đem lại hiệu quả kinh tế cao cho nhân dân...Nuôi thỏ không những góp phần cải thiện bữa ăn mà còn có thể giúp người nông dân thoát nghèo.

Song song với những ưu điểm đó thì những bệnh tật ở thỏ cũng gây thiệt hại đáng kể, trong đó cầu trùng là một bệnh phổ biến nhất. Bệnh do đơn bào giống *Eimeria* gây nên, các triệu chứng điển hình của bệnh là giảm ăn, suy nhược, rối loạn tiêu hóa, viêm mũi, viêm mí mắt, thiếu máu (Lê Văn Năm, 2006 [24]). Đánh giá về tác hại của bệnh, Johan và cs (1988) [53] cho biết: “Bệnh có thể làm thỏ hấp thụ thức ăn kém hơn 7 - 8% và tăng trọng thấp hơn 40 - 350g trong suốt thời gian vỗ béo, cuối cùng làm thỏ chết”. Bệnh cầu trùng thỏ có thể phát sinh thành những ổ dịch lớn có tính chất hủy diệt gây ra những thiệt hại to

lớn về kinh tế cho người chăn nuôi, tỷ lệ chết lên tới 70 - 100% (Phạm Sỹ Lăng, 2006) [16].

Những năm gần đây, nghề chăn nuôi thỏ ở Hải Phòng khá phát triển. Trong khi đó việc nghiên cứu về tình hình nhiễm cầu trùng thỏ và vai trò của cầu trùng trong hội chứng tiêu chảy ở thỏ tại Hải Phòng chưa được chú ý, vì vậy cũng chưa có biện pháp phòng trị cầu trùng cho thỏ.

Xuất phát từ nhu cầu cấp bách của thực tế chăn nuôi thỏ ở thành phố Hải Phòng chúng tôi nghiên cứu đề tài: ***“Nghiên cứu đặc điểm dịch tễ bệnh cầu trùng đường tiêu hoá thỏ ở thành phố Hải Phòng và biện pháp phòng trị”***.

2. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu bệnh cầu trùng đường tiêu hoá thỏ để có cơ sở khoa học đề xuất biện pháp phòng trị bệnh cầu trùng thỏ ở các huyện, quận của thành phố Hải Phòng có hiệu quả cao, từ đó xây dựng quy trình phòng trị bệnh cầu trùng cho thỏ.

3. Ý nghĩa khoa học

**** Ý nghĩa khoa học***

Đây là công trình đầu tiên nghiên cứu về bệnh cầu trùng thỏ ở thành phố Hải Phòng.

**** Ý nghĩa thực tiễn của đề tài***

Xây dựng được quy trình phòng trị bệnh cho thỏ có hiệu quả. Từ đó, góp phần hạn chế tỷ lệ và cường độ nhiễm cầu trùng ở thỏ, góp phần nâng cao năng suất chăn nuôi thỏ.

Chương 1

TỔNG QUAN TÀI LIỆU

Cầu trùng là động vật đơn bào có hình tròn, hình trứng, hình bầu dục (phụ thuộc vào từng loài cầu trùng). Cầu trùng ký sinh chủ yếu ở tế bào biểu mô ruột của nhiều loài gia súc, gia cầm và cả ở người. Phân loại cầu trùng ở gia súc, gia cầm chủ yếu dựa vào đặc điểm về hình thái, kích thước, màu sắc, vị trí ký sinh, thời gian sinh bào tử [75].

1.1. Cầu trùng giống *eimeria* ký sinh ở thỏ

1.1.1. Thành phần loài cầu trùng thỏ

Theo Kolapxki N. A., Paskin P. I. (1980) [39], vị trí của cầu trùng trong hệ thống động vật nguyên sinh như sau:

Ngành *Protozoa*

Lớp *Sporozoa*

Lớp phụ *Coccidiomorpha*

Bộ *Coccidia*

Họ *Eimeridae*

Giống *Eimeria*

Loài *Eimeria stiedae* (Lindemann, 1864)

Eimeria perforans (Leuckart, 1879)

Eimeria media (Kessel, 1929)

Eimeria magna (Perard, 1925)

Eimeria irresidua (Kessel và Jankiewicz, 1931)

Eimeria coecicola (Cheissin, 1947)

Eimeria intestinalis (Kheisin, 1948)

Eimeria exigua (Yakimoff, 1934)

Giống *Isospora*